

Sygn. akt VU 992/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku L. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury górniczej

na skutek odwołania L. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 27 maja 2015r. sygn. (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje L. Ś. prawo do wyliczenia wysokości emerytury górniczej za następujące okresy: od 25 września 1987 roku do 14 stycznia 2007 roku przy zastosowaniu przelicznika 1,8;**
- 2. oddala odwołanie w pozostałej części;**
- 3. znosi wzajemnie koszty pomiędzy stronami.**

Sygn. akt V U 992/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał L. Ś. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2015 r., jednocześnie zwieszając jej wypłatę z uwagi na kontynuację zatrudnienia. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy przyjął wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 2005 r. do grudnia 2014 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 232,04 %. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił 33 lata i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Okres pracy górniczej obliczony został wg przeliczników:

- 81 miesięcy x 1,8 = 145,8 miesięcy,

- 264 miesięcy x 1,2 = 316,8 miesięcy, tj. łącznie 462,6 miesięcy.

Wysokość świadczenia została ustalona na kwotę 5.158,95 zł

W odwołaniu z dnia 10 lipca 2015 r. pełnomocnik L. Ś. wniósł o zmianę powyższej decyzji i przyznanie ubezpieczonemu prawa do zastosowania przelicznika 1,8 do wysokości emerytury w wyniku zaliczenia do pracy górniczej liczonej w

wymiarze półtorakrotnym pracy świadczonej przez ubezpieczonego na rzecz (...) S.A. Oddział (...) B. w R. w okresach: od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku. W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, iż ze stanu faktycznego oraz świadectwa wykonywania pracy górniczej wydane w oparciu o protokoły z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnych wynika, iż L. Ś. wykonywał pracę górniczą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce bezpośrednio w przodku wykonując prace mechaniczne na koparkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko i wnosił o oddalenie odwołania.

Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał się za niewłaściwy miejscowo i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca L. Ś. urodził się w dniu (...) 1965 r.

W dniu 2 marca 2015 r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Ubezpieczony nadal pracuje w (...) S.A Oddział (...) w B..

(dowód: wniosek o emeryturę k.2-5 – w aktach emerytalnych)

Decyzją z dnia 27 maja 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy od dnia 1 marca 2015 r. emeryturę, której wypłatę zawiesił z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez wnioskodawcę.

Do ustalenia wysokości emerytury górniczej organ rentowy uwzględnił:

- 33 lata i 8 miesięcy okresów składkowych, z czego 81 miesięcy obliczono wg przelicznika 1,8, co dało 145,8 miesięcy, a 264 miesiące obliczono wg przelicznika 1,2, co dało 316,8 miesięcy (łącznie 462,6 miesięcy);

- 6 miesięcy okresów nieskładkowych.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, tj. od stycznia 2005 r. do grudnia 2014 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wyniósł 232,04%. Podstawa wymiaru obliczona została przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową w wysokości 3 308,33 zł i wyniosła 7 676,65 zł. Wysokość świadczenia wyniosła 5 158,95 zł.

Do stażu pracy górniczej wnioskodawcy w wymiarze półtorakrotnym organ rentowy nie zaliczył okresów pracy:

- od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku na stanowisku ślusarza remontowego,

- od dnia 25 września 1987 roku do dnia 31 sierpnia 1991 roku na stanowisku mechanika maszyn i urządzeń górniczych,

- od dnia 1 września 1991 roku do dnia 16 listopada 2006 roku na stanowisku mechanika maszyn i urządzeń układu (...),

- od dnia 17 listopada 2006 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku, ponieważ zdaniem organu rentowego będąc zatrudnionym na stanowisku mechanika maszyn i urządzeń górniczych w przodku wnioskodawca wykonywał te same czynności, co przed zmianą nazwy stanowiska.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 27 maja 2015 roku wraz z załącznikami, k. 49 – 53 akt emerytalnych)

L. Ś. od dnia 23 września 1983 roku jest zatrudniony w (...) (wcześniej (...) w B.).

(dowód: informacja dotycząca okresów ubezpieczenia k. 6, świadectwo pracy wykonywania pracy górniczej k. 8 – w aktach emerytalnych, umowa o pracę z dnia 23 września 1983 r., k. 1 – w aktach osobowych)

W okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku wnioskodawca zajmował stanowisko ślusarza remontowego w Oddziale (...). W okresie od dnia 5 września 1985 roku do dnia 27 sierpnia 1987 roku wnioskodawca odbywał czynną służbę wojskową. W dniu 25 września 1987 roku powrócił do pracy i do dnia 31 sierpnia 1991 roku zajmował stanowisko mechanika maszyn i urządzeń górniczych w Oddziale M-6. W dniu 1 września 1991 roku wnioskodawcy powierzono stanowisko mechanika maszyn i urządzeń układu (...), które piastował do dnia 16 listopada 2006 roku. Od dnia 17 listopada 2006 r. pracodawca powierzył wnioskodawcy obowiązki mechanika maszyn i urządzeń górniczych w przodku.

(dowód: umowa o pracę z dnia 23 września 1983 roku, k. 1, karta obiegowa, k. 4, angaż z dnia 3 stycznia 1984 roku, k. 7, zawiadomienie o rozwiązaniu stosunku pracy, k. 8, karta obiegowa, k. 15, umowa o pracę z dnia 25 września 1987 roku, k. 16, angaż z dnia 2 maja 1988 roku, k. 17, angaż z dnia 1 września 1991 roku, k. 23, zaświadczenie o ukończeniu kursu z dnia 15 marca 2006 roku, k. 53, wniosek o zmianę stanowiska pracy, k. 59, zgłoszenie zmiany wykonywania pracy górniczej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, k. 60, angaż z dnia 29 grudnia 2006 roku, k. 62 w aktach osobowych wnioskodawcy, wyciąg z książeczki wojskowej, k. 35 akt sprawy)

W dniu 14 listopada 1983 roku wnioskodawca odbył przygotowanie zawodowe w zakresie podnoszenia kwalifikacji w specjalności taśmowy konserwator taśm. W dniu 4 października 1993 roku wnioskodawca uzyskał uprawnienia kierowcy wózków jezdniowych. a w dniu 5 marca 1997 roku operatora suwnic sterowanych z kabiny.

(dowód: zaświadczenie przygotowaniu zawodowym z dnia 14 listopada 1983 roku, k. 5, zaświadczenie o przygotowaniu zawodowym z dnia 4 października 1993 roku, k. 29, zaświadczenie z dnia 5 marca 1997 roku, k. 37,

W dniu 25 maja 1999 roku Komisja Weryfikacyjna powołana przez pracodawcę ustaliła, że wnioskodawca w okresie od dnia 1 listopada 1983 roku do dnia 31 grudnia 1984 będąc zatrudnionym na stanowisku ślusarza remontowego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez 313 dniówek świadczył obowiązki pracownicze jako rzemieślnik na odkrywce, to jest na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 7 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej z dnia 25 maja 1999 roku, k. 16 – 17 – w aktach emerytalnych)

W dniu 17 maja 2007 r. Komisja Weryfikacyjna ustaliła, że L. Ś. w okresie od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w wymiarze półtorakrotnym. Komisja weryfikacyjna wskazała, że pomimo posiadania angażu: mechanik maszyn i urządzeń górniczych, mechanik maszyn i urządzeń układu (...), mechanik maszyn i urządzeń górniczych w przodku w okresie od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku wnioskodawca stale przez (...) dniówek wykonywał prace jako rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku wykonując prace mechaniczne, tj. na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 7 załącznika nr 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczych oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej z dnia 12 września 2007 r. - k. 12-15 – w aktach emerytalnych)

Ponadto Komisja Weryfikacyjna na posiedzeniu w dniu 14 stycznia 2015 roku ustaliła, że L. Ś. w okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 31 października 1983 roku stale przez 24 dniówki oraz od dnia 1 stycznia 1985 roku do dnia 4 września 1985 roku stale przez 156 dniówek pracował jako górnik kopalni odkrywkowej, to jest na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 1 załącznika nr 3 do Rozporządzenia.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej z dnia 14 stycznia 2015 r., k. 9-11 – w aktach emerytalnych)

Zgodnie z charakterystyką stanowiska pracy sporządzoną przez pracodawcę odwołującego w okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku L. Ś. wykonywał prace w Oddziale Z-1 na stanowisku ślusarza remontowego. Do jego obowiązków należała:

- praca obchodowego tras – kontrola przenośników w czasie ruchu,
- prace konserwacyjno – remontowe na zwałowarce,
- wymiana zestawów krążnikowych,
- obsługa i kontrola wózków zrzutowych, wozów kablowych, prace remontowe przy wymianie zestawów krążnikowych, krążników, fartuchów, skrobaczy;
- prace konserwacyjno-remontowe na stacji napędowej, stacji zwrotnej i trasie przenośników: wymiana zestawów krążnikowych, krążników, gum osłonowych, skrobaczy, uszczelnień;
- prace konserwacyjno-remontowe na trasie przenośnika: wymiana lub naprawa konstrukcji wsporczych, regeneracja lub wymiana elementów łącznych;
- prace związane z przesuwaniem przenośników;
- remont podtorza szynowego: wymiana pontonów, łoży szynowych, odcinków szyny, wymiana elementów łącznych, wzmocnień, osiowanie, poziomowanie przenośnika;
- budowa, demontaż, przebudowa przenośników taśmowych;
- współpraca ze sprzętem technologicznym.

Pracodawca odwołującego podał, że wymienione prace były wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy na zwałowarkach i przenośnikach taśmowych zlokalizowanych na odkrywce.

(dowód: charakterystyki stanowiska pracy, k. 46 w aktach emerytalnych)

Wnioskodawca w okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku pracował na oddziale zwałowania (...). Oddział (...) był oddziałem zwałowania nadkładu, czyli urobku zdejmowanego z pokładu węglowego. Zwałowarki to maszyny wielkogabarytowe o wysokości do około 40 metrów i 2500 metrów długości. Najpierw wnioskodawca przeszedł miesięczne szkolenie zawodowe, a następnie został przydzielony do brygady przodowego zwałowarki (...). W dniu 14 listopada 1983 roku wnioskodawca uzyskał przygotowanie zawodowe w specjalności taśmowy konserwator taśm. Od tego czasu pracował w brygadzie składu taśmowego. W trakcie ruchu kontrolował pracę taśm, krążników, tras jazdy zwałowarki, wózka zrzutowego. W razie awarii w zespole usuwał je. Wymieniał uszczelki, czyścił zwałowarkę i taśmociąg, które była w ruchu, przemieszczał kable. Wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce.

(dowód: zeznania świadka L. W., nagranie od minuty 4:11 do minuty 21:36, zeznania świadka M. G. nagranie od minuty 21:56 do minuty 31:29, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 32:11 do minuty 37:14, protokół z rozprawy z dnia 20 lipca 2016 roku, k. 42v – 43 akt sprawy)

Pracodawca wnioskodawcy podał, że do jego obowiązków w okresie od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku należały prace kontrolne, obsługowe, konserwacyjne, smarownicze, naprawcze i remontowe na koparkach (...), (...), (...), zwałowarkach (...)- (...) i (...)- (...) oraz maszynach pomocniczych: przenośnikach samojezdnych (...) 1 i 2, stołach załadowniczych, wozach kablowych, wózkach zrzutowych. Te prace to m.in.:

- kontrola, obsługa i konserwacja urządzeń,

- demontaż i montaż zespołów napędowych (silnik-przekładnia),
- demontaż i montaż bębnow napędowych, zwrotnych, napinających, odbojowych,
- wymiana płyt gąsiennicowych, wózków jednych, rolek podtrzymujących, kół napędowych i napinających,
- wymiana łożysk,
- wymiana lin i kół linowych,
- naprawa elementów konstrukcyjnych,
- wymiana i naprawa ciągów komunikacyjnych (schodów, podestów, barierek),
- wymiana ślizgów i wykładzin,
- konserwacja, naprawa, remont urządzeń dźwigowych na maszynach podstawowych.

(dowód: charakterystyki stanowiska pracy k. 43-45 akt emerytalnych)

Wnioskodawca w okresie od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku wykonywał swe stale te same obowiązki początkowo na oddziale mechanicznym (...), oznaczanym następnie (...). Był to oddział maszynowy bezpośrednio związany z wydobywaniem węgla poprzez utrzymywanie w ruchu maszyn podstawowych i dokonywanie bieżących napraw. Wnioskodawca pracował w brygadzie utrzymania ruchu koparek. Brygada obsługiwała dwa rodzaje koparek (...) 2000 i koparki łańcuchowe czerpakowe (...). Te maszyny wydobywcze znajdowały się zawsze w przodku. Wnioskodawca świadczył prace diagnostyczne, konserwacyjne, naprawcze i remontowe koparek węglowych wielonaczyniowych i łańcuchowych, czyli urządzeń wydobywczych. Pracował w systemie czterobrygadowym, bez styków. Dokonywał oględzin maszyn podstawowych urabiających węgiel, regulował układy hamulcowe i hydrauliczne, wymieniał silniki, łożyska, przekładnie, bębny, linie, koła oraz płyty na podwoziu, uzupełniał smary a także brakujące elementy w lejach i suwnicach. Skarżący wykonywał naprawy i bieżące przeglądy tylko i wyłącznie na maszynach wydobywczych, na których były zamontowane urządzenia dźwigowe. Urządzenia pomocnicze, które również naprawiał wnioskodawca były integralną częścią maszyny wydobywczej. Były to wozy kablowe (urządzenia elektryczne, przez które przechodzi kabel zasilający koparkę wielonaczyniową) i stoły załadownicze, bez których proces wydobywania kopaliny nie byłby możliwy. Wszystkie prace wnioskodawca wykonywał w przodku, gdzie znajdowała się koparka wydobywająca urobek. Skarżący pracował w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: zeznania świadka I. O., nagranie od minuty 7:42 do minuty 22:53, zeznania świadka M. P., nagranie od minuty 22:53 do minuty 28:32, zeznania świadka, nagranie od minuty 28:32 do minuty 33:33, protokół z rozprawy z dnia 13 stycznia 2016 roku, k.24v – 25 akt sprawy, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 32:11 do minuty 37:14, protokół z rozprawy z dnia 20 lipca 2016 roku, k. 43-43v akt sprawy)

W dniu 21 stycznia 2015 r. (...) z siedzibą w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazała, że w okresie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on pracę górniczą od dnia 23 września 1983 roku do dnia 31 października 1983 roku oraz od dnia 1 stycznia 1985 roku do dnia 4 września 1985 roku na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej wymienionym w Załączniku nr 3, Dział III, pozycja 1 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku, a także od dnia 1 listopada 1983 roku do dnia 31 grudnia 1984 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do nadal na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego na odkrywcę bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach wykonującego prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń wymienionym w Załączniku nr 3, Dział III, pozycja 7 do wyżej wymienionego rozporządzenia.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8 – w aktach emerytalnych)

Wnioskodawca w okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku ma zaewidencjonowane (...) dniówek pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym, w tym w:

- 1983 roku – 24 dniówki,
- 1985 roku - 156 dniówek;
- 1987 roku - 68 dniówek;
- 1988 roku - 235 dniówek;
- 1989 roku - 266 dniówek;
- 1990 roku – 274 dniówek;
- 1991 roku – 264 dniówek;
- 1992 roku – 261 dniówek;
- 1993 roku - 228 dniówek;
- 1994 roku - 230 dniówek;
- 1995 roku - 240 dniówek;
- 1996 roku - 250 dniówek;
- 1997 roku – 235 dniówek;
- 1998 roku – 251 dniówek;
- 1999 roku – 246 dniówek;
- 2000 roku - 255 dniówek;
- 2001 roku - 245 dniówek;
- 2002 roku – 243 dniówek;
- 2003 roku - 245 dniówek;
- 2004 roku - 224 dniówek;
- 2005 roku - 231 dniówek;
- 2006 roku - 251 dniówek;
- do 14 stycznia 2007 roku - 9 dniówek;

(dowód: wykaz dniówek k. 22-24- w aktach emerytalnych)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje :

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie w części jakiej wnioskodawca domaga się wyliczenia wysokości emerytury górniczej z zastosowaniem przelicznika 1,8 w okresie od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku.

W pozostałym zakresie odwołanie podlega oddaleniu.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy przy wyliczeniu wysokości emerytury wnioskodawcy za sporne okresy od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku - na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.), zwanej dalej ustawą zastosował przelicznik 1,2. Pełnomocnik wnioskodawcy natomiast domagał się przeliczenia w/w okresów wg przelicznika 1,8 zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, o których mowa w art. 50 a lub 50 e, stosuje się stosownie do treści art. 51 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące przeliczniki:

- 1) 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 2) 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 d;
- 3) 1,4 za każdy rok pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 1-3 i 5-9, wykonywanej częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią;
- 4) 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Z powyższego wynika, że przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej przelicznik 1,8 za każdy rok pracy stosuje się wyłącznie do pracy, o której mowa w art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Pracami, do których stosuje się przelicznik 1,8, zgodnie z art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy, jest praca w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębianiu szybów i robotach szybowych.

Wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie zaliczane jest do pracy górniczej oraz wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50 d ust. 3. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 nieobowiązującej ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 1995 r., Nr 30, poz. 154). Wykaz ten obowiązuje jednak jedynie w takim zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Rozporządzenie wykonawcze nie może bowiem przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca. Tym samym, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiąc punkt wyjścia do oceny zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawcy. Innymi słowy zastosowanie przelicznika 1,8 do pracy ubezpieczonego na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3 do rozporządzenia wymaga by praca ta odpowiadała treści art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jednocześnie o uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu omawianych przepisów nie decyduje treść wystawionych przez pracodawcę dokumentów, w tym zaświadczenia, świadectwa, czy protokoły komisji weryfikacyjnych, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika. Dokonana przez pracodawcę kwalifikacja zajmowanego przez konkretnego pracownika stanowiska, jak i ewentualna zmiana tej kwalifikacji na podstawie protokołu komisji weryfikacyjnej, nie przesądza jeszcze o zaliczeniu zatrudnienia na tym stanowisku do pracy górniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999, nr 6, poz.

213, z dnia 22 marca 2001 r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002, nr 22, poz. 553 oraz z dnia 2 czerwca 2010 r., I UK 25/10, LEX nr 621137).

Skarżący domagając się ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego z zastosowaniem przelicznika 1,8 do spornego okresu pracy górniczej winien wykazać, że na zajmowanych stanowiskach wykonywał prace wymienione w art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej tj. prace bezpośrednio związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin. Dotyczy to wyłącznie czynności stanowiących element ciągu technologicznego bezpośrednio związany z procesem wydobywania węgla. A wykaz stanowisk pracy, określony pomocniczo w załączniku nr 3 do rozporządzenia odnosi się wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryterium miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego w przepisie art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015 roku, I UK 293/14, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2012 roku, I UK 295/11, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; opubl. LEX; z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis i wskazane w nich orzecznictwo).

Przepis art. 50 d stanowi o pracy w przodku na odkrywce, co oznacza, że przodek jest pojęciem węższym od pojęcia odkrywki. Przepisy nie definiują jednak pojęcia przodka i prac przodkowych. Przyjęcie tezy, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopalin, jej transportem i transportem nadkładu, a nadto zwałowaniem nadkładu (tj. związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) nie odpowiada pojęciu "pracy przodkowej", wynikającej z wykładni przepisów art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego kwestionuje się również zasadność rozszerzania samego pojęcia przodka wydobywczego, zauważając, że nie do zaakceptowania jest zapatrywanie, żeby miejsce przodka rozciągać na całą linię taśmociągów transportujących urobek, gdyż pojęcie przodka straciłoby swe znaczenie i tym sposobem nie można zaakceptować definicji "przodka", która obejmuje wszystkie czynności związane z transportem kopalin, realizowane w ramach ruchu zakładu górniczego (wyr. SN z 5 maja 2011 roku, I UK 395/10, Legalis).

Z powyższego wynika, iż pojęcie przodka musi być wykładane w sposób ścisły i ograniczać się wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych, albo jej bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek. Praca przodowa polega zatem, wyłącznie na urabianiu i ładowaniu urobku lub nadkładu albo jest bezpośrednio związana z procesem urabiania urobku. Wskazać należy również, że pod określeniem "inne prace przodkowe" rozumieć trzeba inne prace górnicze w przodku, jednakże rodzajowo nie mniej obciążające niż wymienione w powołanym przepisie ustawy art. 50 d ust. 1 pkt 1.

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy prowadzą do jednoznacznego wniosku, że w okresie od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku skarżący, pracując na stanowiskach nazwanych: mechanik maszyn i urządzeń górnictwa odkrywkowego, mechanik maszyn i urządzeń układu (...) oraz jako mechanik maszyn i urządzeń górniczych w przodku, wykonywał obowiązki przewidziane dla rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku wykonując prace mechaniczne. Powyższe wynika zarówno z zeznań świadków będących bezpośrednimi przełożonymi skarżącego jak i zeznań samego ubezpieczonego oraz zgromadzonej w sprawie dokumentacji pracowniczej. Sąd zeznania osobowych źródeł dowodowych ocenił jako zbieżne i logiczne, a nade wszystko nie budzące wątpliwości. Zgodnie ze złożonymi zeznaniami do obowiązków wnioskodawcy należała bieżąca naprawa i konserwacja koparek wielonaczyniowych i łańcuchowych, a także usuwanie awarii, tak aby utrzymać maszynę w ruchu ciągłym. Udowodnione zostało również jakie konkretnie prace wykonywał wnioskodawca. Jednocześnie materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na ustalenie, że żadnych innych maszyn wnioskodawca nie naprawiał i nie konserwował.

W konsekwencji powyższego uznać należało, że rodzaj prac wykonywanych przez wnioskodawcę odpowiada pracy wymienionej pod pozycją 7 w dziale III załącznika 3 powyżej cytowanego rozporządzenia, tj. pracy rzemieślników zatrudnionych na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówkach, wykonujących prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń, a zatem praca ta podlega uwzględnieniu w półtorakrotnym wymiarze.

Wnioskodawca wykazując zatem, że w okresie od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku pracę wymienioną w art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, uprawniony jest do przeliczenia swojego świadczenia emerytalnego za sporny okres z zastosowaniem przelicznika 1,8.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy zważył, że wnioskodawca reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie sprostował obowiązkowi wykazania, że wykonywał w okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku pracę implikującą uprawnienie do zastosowania przelicznika 1,8.

Ustaleń w zakresie prac wykonywanych przez wnioskodawcę w tych okresach Sąd Okręgowy poczynił na podstawie zeznań świadków L. W., M. G. oraz dokumentacji pracowniczej zgromadzonej w sprawie. Zeznania świadków i dokumentacja wyjaśniają w sposób zbieżny to, jakimi pracami zajmował się wnioskodawca. Z dowodów tych wynika, że wnioskodawca pracował w oddziale zwałowania nadkładu (...). Zajmował się tam pracami konserwacyjno-remontowymi zwałowarek, taśmociągów przesuwanych, wózków zrzutowych, wozów kablowych, stacji napędowej, stacji zwrotnej, remontował podtorze szynowego. Skarżący wykonywał też prace związane z przesuwaniami przenośników, to jest demontował je i montował. Część prac wnioskodawca wykonywał w czasie ruchu maszyn, części zaś w czasie ruchu urządzeń nie można było wykonać.

Mając na uwadze te ustalenia trzeba wskazać, że rodzaj prac wykonywanych przez odwołującego nie odpowiada pracy wymienionej w dziale III pkt 1 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty. W pozycji tej wymieniono pracę górnika kopalni odkrywkowej w kopalni. Przede wszystkim wskazać należy, że w załączniku nr 3 dziale III do wyżej wymienionego rozporządzenia wskazano tylko 8 stanowisk, podczas gdy w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do tego rozporządzenia wymieniono 32 stanowiska pracy w kopalniach węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Ubezpieczony uważa, że dotyczy go stanowisko wymienione pod pozycją 1 tego wykazu, to jest stanowisko górnika kopalni odkrywkowej. Sąd tego poglądu nie akceptuje. Gdyby bowiem tak rozumieć stanowisko pracy wymienione pod pozycją 1, to wszyscy objęci załącznikiem nr 2 mogliby być uważani za wykonujących pracę zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym. Tymczasem tylko nieliczne spośród stanowisk pracy górniczej uzasadniają zaliczenie pracy na nich w wymiarze półtorakrotnym. W wyroku z dnia z dnia 18 marca 2015 roku w sprawie I UK 280/14 Sąd Najwyższy stwierdził, że nie zalicza się do pracy górniczej w rozumieniu art. 50 d ust. 1 ustawy prac wykonywanych wyłącznie we wkopie, polegających np. na likwidacji kolektorów odprowadzających wodę na poziomach roboczych koparek wielonaczyniowych, wymianie agregatów pompowych w studniach głębinowych zlokalizowanych na poziomach roboczych koparek i dokonywaniu pomiarów metanu w studniach głębinowych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09, Legalis), przygotowywaniu terenu pod wydobycie węgla, umacnianiu skarpy oraz odwadnianiu terenu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10) czy odwadnianiu złoża (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2011 roku, I UK 70/11). Nie zalicza się także do takiej pracy pracy wulkanizatora taśm przenośnikowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2011 roku, I UK 50/11). Ponadto, odwołując się do wykładni językowej, należy wskazać, że górnikiem jest pracownik pracujący w kopalni przy urabianiu kopaliny, a wnioskodawca w okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku przy urabianiu nie pracował (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 marca 2010 roku, sygn. akt III AUa 2561/09).

Wnioskodawca w okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku nie wykonywał także pracy rzemieślnika wymienionego w załączniku 3 dziale III pod pozycją 7, to jest zatrudnionego na odkrywce

bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonującego prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń. Trzeba bowiem podkreślić, że prace naprawczo - remontowe zwałowarek było jedynie częścią obowiązków wnioskodawcy, co potwierdzają zeznania świadków i zgromadzona w sprawie dokumentacja. Również sam wnioskodawca przyznał, iż praca na jego stanowisku jedynie w ograniczonym zakresie dotyczyła bieżących napraw i konserwacji zwałowarek. Jak zaznaczył skarżący do jego obowiązków należało także utrzymywanie w ruchu przenośników taśmowych tej maszyny i wózków zrzutowych, które były zintegrowane za zwałowarką. A zatem nie wykonywał on czynności objętych analizowaną pozycją stale i w pełnym czasie pracy.

Prace wnioskodawcy ocenić zatem należy jedynie jako pomocnicze dla tych prac, które wymienione zostały w art. 50 d ust. 1 ustawy. Wnioskodawca w okresie od dnia 23 września 1983 roku do dnia 4 września 1985 roku, jako ślusarz remontowy nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy prac wymienionych w tym przepisie, a więc słusznie zakwalifikował je organ rentowy do prac określonych w załączniku Nr 2 negując w tym zakresie świadectwo wykonywania pracy górniczej z dnia 21 stycznia 2015 roku oraz ustalenia Komisji Weryfikacyjnej pracodawcy.

Mając na uwadze powyższe, w punkcie 1 wyroku Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał L. Ś. prawo do wyliczenia wysokości emerytury górniczej za okres od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku przy zastosowaniu przelicznika 1,8, a w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. oddalił odwołanie w pozostałej części.

Biorąc pod uwagę wynik procesu Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania w myśl art. 100 zd. 1 k.p.c., zgodnie z którym to przepisem w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.